

za zvláštnu pozornosť ani vlani a podľa všetkého nebude ani teraz.

Ticho a hmla

Na opozičnom fronte sa napriek úfnostiam skalných priaznivcov nečrtá zatiaľ nič, čo by im mohlo vylepšiť náladu. Vyhliadky na tento rok nie sú ružové nielen pre vyššie spomenuté takmer pohodové postavenie koalície, ale najmä pre bezútešné rozpoloženie samotnej opozície. KDH podľa všetkého aj tento rok pretrpí vo vnútornej rozorvanosti a v očakávaní ďalšieho volebného snehu a nového lídra, na jednej strane frustrované ťahmi SDKÚ-DS a jej šéfa,

na strane druhej neschopnosťou racionálnymi krokmi s ňou, popri opozičnej spolupráci, programovo súťažiť. SMK po minuloročnej výmene vedenia a následnej strate čitateľnosti i značnej časti kreditu – nielen medzi slovenskými voličmi zostáva aj po decembrovom očakávanom rokovaní Republikovej rady v hmle. Ak však hodlá aj v tomto roku pokračovať v dobrodružstvách a la Benešove dekréty a následné partizánske akcie s maďarskými politikmi na slovenskom území, na perspektívu novej účasti v akejkolvek vládnej zostave a s tým súvisiace benefity pre svojich voličov i členov môže zabudnúť.

A SDKÚ-DS? Síce navonok bez vnútorných napätí, pozorovatelia ich však cítia vnútri strany. Snahu o opozičnú aktivitu jej nemožno vyčítať, nad efektivitou sa však dá polemizovať. Aj samotný Mikuláš Dzurinda, ktorý vlani neraz pôsobil ako jediný neúnavný motor celej vzbújúcej opozičnej káry, si koncoročními vývrtkami s Ficovou vinicou veľmi nepomohol a stratil body, ktoré mu budú tento rok chýbať. Rok s osmičkou na konci teda nateraz nemá revolučné vyhliadky. Politika však v mnohom pripomína hru – a pri hre sa platí za chyby. Žetóny sú rozdané, pokračujeme.

ed ■ JURAJ RYBANSKÝ

Čo čaká slovenskú ekonomiku

2008 – rýchly rast, euro, diaľnice a zmeny v sociálnom systéme

Foto: SITA

Slovensko prežíva v ekonomike „tučné roky“. Najbližších 12 mesiacov nebude výnimkou. Ekonomický rast síce už nebude atakovať hranicu 9 % ako vlani, no s prírastkom 7 – 8 % s prehľadom obháji pozíciu v prvej trojke v rámci Európskej únie. Hlavným ťahúňom ostane export.

„Vlna investícií hlavne do automobilového priemyslu viedla k vytvoreniu veľkých výrobných kapacít, ktorých plody v súčasnosti slovenská ekonomika zbiera v podobe rozmachu priemyslu a zvyšovania vývozu,“ konštatuje riaditeľka spoločnosti Next Finance Markéta Šichtářová. Slovensko by malo dokonca po 14 rokoch opäť dosiahnuť stav vonkajšej rovnováhy. Obchodná bilancia vďaka kapacitám

v automobilkách i posledným investíciám do výroby LCD televízorov sa opäť dostane do čiernych čísel. „Silný rast ekonomiky prispieje k ďalšiemu zníženiu rozdielu, ktorý nás delí od starších členov Európskej únie,“ dodáva ekonómka ČSOB Silvia Čechovičová. V tomto roku by sme sa v ukazovateli hrubého domáceho produktu na obyvateľa mali dostať na úroveň takmer 70 percent priemeru únie.

Nedostatok pracovníkov môže pristrihnúť krídla

Nezamestnanosť bude klesať na rekordné úrovne aj v tomto roku, no ekonomika bude zápasíť s čoraz markantnejším nedostatkom kvalifikovaných pracovných síl a bude rásť tlak na dovoz potrebných pracovníkov zo zahraničia. Slovák, ktorý bude mať záujem pracovať, si miesto nájde, no nebude výnimkou, že za zárobkom pocestuje aj na druhý koniec republiky. Markéta Šichtářová tvrdí, že z pohľadu nezamestnaných bude situácia na trhu práce najpriaznivejšia za celú éru existencie trhovej ekonomiky. „Rast hospodárstva tak môže pocítiť na vlastnej koži každý vďaka rýchlo klesajúcej nezamestnanosti a rastu reálnych miezd,“ dodáva Juraj Karpiš z Inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy. Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov môže byť odrazujúcim faktorom pre zahraničných investorov. V roku 2008 sa ukáže, či dokážeme ešte získať veľkých investorov ako v predchádzajúcom období. V hre je najmä taiwanský výrobca LCD monitorov i štvrtá automobilka na východe krajiny v priemyselnom parku Kechnec.

Inflácia nám nedá červenú

Naďalej budeme svedkami priaznivej kombinácie silného ekonomického ras-

tu a nízkej inflácie. Ceny však pôjdu hore. Už v januári sme svedkami mierneho zdraženia energií, s výnimkou zemného plynu, pre obyvateľstvo. V inej situácii sú podnikatelia. Tibor Gregor, výkonný riaditeľ klubu 500, považuje za pretrvávajúci problém enormný nárast cien energií pre podniky. V prípade elektrickej energie je to viac ako 25 percent. Aj tento vývoj sa aspoň sčasti môže preniesť do cien konečných výrobkov. Kým drahšie budú po zvýšení spotrebných daní napríklad cigarety, zlacnejú naopak knihy a učebnice vďaka nižšej DPH. V tomto roku musíme takisto počítať s rastom cien potravín. Slovenská potravinárska a priemyselná komora očakáva 4 až 7 percentné priemerné zdraženie, ktoré však neskříži plány Slovenska dodržať inflačné kritérium pre prijatie eura. Zdražovanie má globálny charakter a čelí mu celá Európska únia. Ceny potravín do budúcnosti ostanú vysoké, bez ohľadu na to, či príde dobrá úroda, myslí si ekonóm z Viedenského inštitútu pre medzinárodné ekonomické

rých oslovilo eurodomino sa zhodli v tom, že nominálne splníme všetky maastrichtské kritériá pre euro. „Tie však nie sú jedinou podmienkou pre prijatie eura. O jeho zavedení musia ešte rozhodnúť európski predstavitelia na základe nie presne zadefinovaných a subjektívnych kritérií, ktoré sa odhadujú ťažko,“ upozorňuje Juraj Karpiš. Brusel bude predovšetkým skúmať, či dokážeme dlhodobu a udržateľne plniť kritériá pre euro. Po aktuálnom vývoji v Slovinsku visí najväčší otáznik nad výškou inflácie. „Definícia toho, čo je vlastne udržateľnosť je veľmi vágna. Napriek tomu si myslím, že Slovensko zavedie euro v plánovanom termíne,“ tvrdí Silvia Čechovičová. Podľa ekonóma Next Finance Vladimíra Pikoru, však západná Európa o rozšírenie eurozóny nestojí natoľko ako Slovensko. „Obávam sa, že Slovensko sa ženie s nadšením do niečoho, čo neskôr môže ľutovať. Ako napríklad Taliansko, ktoré vstúpilo do eurozóny tiež veľmi skoro.“ K obavám zo vstupu do eurozóny sa vlni v Slovenskom rozhlase priznal aj premiér Robert Fico, no zároveň dodal, že pre vstup urobí vláda všetko. Výhody eura sú podľa neho podstatne väčšie ako nevýhody. Pravdepodobnosť, že Slovensko napokon dostane v polovici roka kladnú odpoveď, je stále veľká. Napokon očakávajú to aj viaceré renomované finančné inštitúcie ako OECD a Medzinárodný menový fond (MMF). „Prijatie eura na Slovensku je na dosah,“ povedal ekonóm MMF Athanasios Vamvakidis a zároveň dodal, že krajina musí pokračovať v zodpovednej fiškálnej politike a v štrukturálnych reformách. Len tak bude pokračovať rýchly rast slovenskej ekonomiky, ktorý je zároveň jedinou možnosťou zvyšovať aj v budúcnosti jej konkurencieschopnosť v rámci eurozóny. Po vstupe do eurozóny dokáže vláda ovplyvniť už len fiškálnu politiku, ktorá, ak nebude zodpovedná pribrzdí rast krajiny. Aj z pohľadu podnikateľov by mala urobiť viac ako doteraz v oblasti úsporných opatrení štátnej správy, zdôrazňuje Tibor Gregor. „Až 90 percent výdavkov štátneho rozpočtu ide na bežné výdavky a len 8 percent na kapitálové.“ Doterajšie pokusy Ministerstva financií centralizovať verejné obstarávanie a zjednotiť správu štátneho nehnuteľného majetku pod jednu strechu neuspeli, respektíve odložili ich na neskôr. Zároveň väčšina rezortov nespĺnila úlo-

hu znížiť počet štátnych úradníkov o 20 percent. Veľké zmeny v tomto smere nemožno očakávať ani v roku 2008, ktorý možno z hľadiska vplyvu na podnikateľské prostredie rozdeliť na dve časti – do eura a po eura.

Predo dvermi ďalšia zmena sociálneho systému

V prvom polroku do rozhodnutia o prijatí, či neprijatí eura nebude vláda nič podstatné v rámci ekonomiky iniciovať. Výnimkou bude snaha urýchliť výstavbu diaľnic s využitím súkromného kapitálu. Už do polroka sa ukáže, či návrhy koncesionárov budú v súlade s očakávaniami vlády i to, či dokáže úspešne manažovať verejné súťaže v hre o najväčšie zákazky v dejinách Slovenska. Dá sa však očakávať snaha kabinetu počas šiestich mesiacov presvedčiť čo najviac ľudí z pol druhu milióna, aby prešli v rámci dôchodkového systému z druhého piliera späť do prvého. Zopár desiatok tisíc občanov má istých, pretože pre starších ako 45 ročných sa po zvýšení minimálnej doby šetrenia na 15 rokov stal kapitalizačný pilier bezpredmetný. Výsledok nemusí naplniť očakávania kabinetu, a preto sa v druhom polroku dostane na pretras veľká novela zákona o sociálnom poistení. Systémové opatrenia v tomto smere by privítali aj podnikatelia. „Dlhodobu voláme po znížení odvodového zaťaženia, ktoré patrí medzi najvyššie v Európskej únii,“ konštatuje Tibor Gregor. Podnikateľskému prostrediu by pomohol aj zjednotený výber daní a odvodov, štátnej kase zase zrovnoprávnenie odvodového zaťaženia vojakov a policajtov a zmeny v prvom pilieri. Napriek tomu je však pravdepodobné, že vládna koalícia bude opäť koketovať s návrhmi na zmenu percentuálneho rozdelenia odvodov smerujúcich do prvého a druhého piliera i na zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu pre výpočet odvodov. Na to, že reformy boli a stále sú pre Slovensko potrebné, sa stačí pozrieť na juh i sever od našich hraníc. Estónsko, vzor v zavedení rovnej dane i informatizácii verejnej správy, nás už z hľadiska ekonomickej výkonnosti predstihlo. No vďaka reformám a príchodu zahraničných investorov sme za krátky čas naopak my predbehli ešte pred pár rokmi výkonnejšie Maďarsko. Je stále čo zlepšovať. Aj v roku 2008.

ed RICHARD KVASŇOVSKÝ

Foto: SITA

porovnávanie Zdenek Lukas. „Na zmenu by sa musela celosvetovo znížiť podpora výroby biopalív, ktorá stimuluje dopyt po obilí a iných agrárnych surovinách a tým ženie ich ceny nahor. Okrem toho, proti poklesu cien potravín hovorí očakávaný rast dopytu po nich v Ázii, v Rusku, na Ukrajine a v nových členských štátoch únie.“ Slovenská inflácia v kľúčovom roku pre euro bude síce vyššia, no zároveň sa zvýši aj hranica kritéria.

Čakanie na bruselský verdikt

Rozhodujúcou otázkou tohto roka bude, či nám Brusel dá zelenú na prijatie spoločnej meny alebo nie. Ekonómia, kto-